

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาวุธชีวภาพหรืออาวุธเชื้อโรค หมายถึงอาวุธที่ผลิตขึ้นจากสิ่งมีชีวิตอันได้แก่ จุลชีพที่ก่อให้เกิดโรคชนิดต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั่วไปตามธรรมชาติ ในประวัติศาสตร์มีการบันทึกไว้หลายต่อหลายครั้งว่า มนุษย์ใช้ประโยชน์จากการก่อให้เกิดโรคระบาดของจุลชีพ เพื่อการพิชิตฝ่ายตรงข้ามไม่ว่าจะในสมัยเปอเซีย กรีก โรมัน เรื่อยมาจนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง

ประมาณ 600 ปีก่อนคริสตกาล ชนเผ่าอัสซีเรียน (Assyrian) ใช้ยาพิษ ผสมลงในแหล่งน้ำของศัตรู และกษัตริย์โซลอนแห่งเอเธนส์ (Solon of Athens) ปนเปื้อนแหล่งน้ำด้วยยาพิษในระหว่างการโจมตีเมือง Krissa

ในปี ค.ศ. 1346 หลังจากใช้ความพยายามเป็นเวลากว่า 3 ปีของกองทัพเผ่าทาทาร์(Tatar) ในการทำสงครามเพื่อต้องการยึดป้อมเมืองCaffa (ในปัจจุบันคือเมือง Feodosija ประเทศยูเครน บริเวณแหลม Crimea) จากพวกคริสเตียน แต่เมื่อกองทัพทาทาร์ไม่สามารถใช้กองกำลังเข้ายึดป้อม Caffa ได้ จึงเปลี่ยนกลยุทธ์โดยการใช้เครื่องโยนก้อนหินโยนศพของผู้ที่เสียชีวิตด้วยโรคกาฬโรคเข้าไปยังภายในบริเวณกำแพงป้อม Caffa ทำให้เกิดการระบาดของกาฬโรคในเมือง Caffa ผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก โดยมีรอดชีวิตจำนวนหนึ่งหลบหนีโดยการลงเรือหนีไปยังประเทศอิตาลี พร้อมเชื้อกาฬโรค ซึ่งทำให้กาฬโรคระบาดในประเทศอิตาลีและได้แพร่กระจายไปทั่วยุโรปในท้ายที่สุด การระบาดของกาฬโรคในยุโรปครั้งนี้ รู้จักกันในนามของ Black Death ที่ทำให้ผู้คนในทวีปยุโรปเสียชีวิตประมาณ 25 ล้านคน หรือประมาณ 30% ของจำนวนประชากรในทวีปยุโรปในขณะนั้น¹

ในปี ค.ศ. 1763 ในระหว่างที่กองทัพอังกฤษต่อสู้กับชนเผ่าอินเดียนแดงพื้นเมืองบนทวีปอเมริกา นายพลของกองกำลังทหารอังกฤษสั่งการให้ทำการมอบตะกร้าที่บรรจุผ้าที่นำมาจาก

¹ Erhard Geissler, "Introduction," in *Biological and Toxin Weapons Today*, ed. Erhard Geissler (New York: Oxford University Press, 1986), p. 6.

โรงพยาบาลที่รักษาผู้ป่วยเป็นโรคใช้ทรพิษให้กับหัวหน้าเผ่าอินเดียนแดงบริเวณ Fort Pitt ยังผลให้เกิดโรคใช้ทรพิษระบาดไปทั่วรัฐโอไฮโอ²

จากเหตุการณ์ต่างๆในประวัติศาสตร์สมัยโบราณ เราเห็นได้ว่ามนุษย์รู้จักนำโรคภัยมาใช้เป็นอาวุธโดยการเลียนแบบการเกิดโรคระบาดที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่สามารถฆ่าชีวิตผู้คนได้เป็นจำนวนมาก อาวุธเชื้อโรคหรืออาวุธชีวภาพนี้จะถูกนำมาใช้เพื่อมุ่งประสงค์ให้ฝ่ายตนได้รับความได้เปรียบเหนือกองกำลังฝ่ายตรงข้ามอย่างรวดเร็ว แต่วิธีเหล่านี้ไม่อาจคาดหมายถึงผลสำเร็จที่แน่นอนได้ เปรียบเสมือนกับว่าขึ้นอยู่กับโชคกว่าวิธีการเหล่านั้นจะประสบผลสำเร็จหรือไม่

แต่เมื่อมีค้นพบในช่วงปลายของศตวรรษที่ 19 ว่าจุลชีพบางประเภทก่อให้เกิดโรคบางอย่างแก่มนุษย์ สัตว์ และพืช ทำให้หลายประเทศพยายามศึกษาวิจัยพัฒนาจุลชีพเหล่านั้นให้เป็นอาวุธชีวภาพ ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 ประเทศคู่สงครามทั้งสองฝ่าย ต่างใช้อาวุธชีวภาพในการทำลายพืชผล และสัตว์เลี้ยงของฝ่ายตรงข้ามเพื่อตัดทอนเสบียง³

ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 ประเทศเยอรมันทำการก่อวินาศกรรมต่อประเทศที่เป็นกลางที่เป็นผู้จัดหาเสบียงให้กับฝ่ายสัมพันธมิตร ด้วยการใช้อาวุธชีวภาพเพื่อทำลายภาคเกษตรกรรมและปศุสัตว์ของประเทศที่เป็นกลางหลายประเทศ เช่น โรมาเนีย สหรัฐอเมริกา อาเจนตินา และนอร์เวย์ โดยจุดมุ่งหมายใหญ่คือการทำให้ประเทศเหล่านี้ไม่สามารถขายอาหารเพื่อเป็นเสบียงกับฝ่ายสัมพันธมิตร⁴

² Ibid., p. 8.

³ Malcolm Dando, The New Biological Weapons: Threat, Proliferation, and Control. (Colorado: Lynne Rienner Publishers, 2001), p. 1.

⁴ Mark Wheelis, "Biological sabotage in World War I," in Biological and Toxin Weapons: Research, Development and Use from the Middle Ages to 1945, eds. Erhard Geissler and John Ellis van Courtland Moon (New York: Oxford University Press, 1999), pp. 60-61.

จนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง หลายประเทศมีการวิจัยและพัฒนาอาวุธชีวภาพเพื่อใช้ในการรุกและป้องกัน ที่เห็นเด่นชัดคือ ในกรณีของประเทศญี่ปุ่น กองทัพญี่ปุ่นจัดตั้งหน่วย 731 ขึ้นในปี ค.ศ. 1931 ที่เมืองฮาบิน ประเทศจีน ที่ญี่ปุ่นได้เข้าไปยึดครอง หน่วย 731 นี้เป็นหน่วยค้นคว้าวิจัยและพัฒนาอาวุธชีวภาพ แต่ได้ตั้งให้เป็น “หน่วยต่อต้านโรคระบาด ทำน้ำบริสุทธิ์และจ่ายน้ำแห่งกองทัพกวาดล้าง” เพื่อปิดบังวัตถุประสงค์ที่แท้จริงที่หน่วยนี้ทำหน้าที่ศึกษาวิจัยและพัฒนาอาวุธชีวภาพและวัคซีนป้องกันโรคติดต่อที่จะเกิดจากการใช้อาวุธชีวภาพ มีการใช้เชลยศึกชาติต่างๆ เป็นหนูทดลองเหยื่อที่ถูกทดลองมักเสียชีวิตหรือถูกสังหารเมื่อร่างกายทรุดโทรม หน่วย 731 ประกอบด้วยหน่วยรอง ซึ่งเป็นหน่วยย่อยอีกไม่ต่ำกว่า 18 แห่ง ที่ทำหน้าที่เป็นสถานทดลองอาวุธชีวภาพ ประมาณกันว่ามีเชลยศึกถูกนำมาเป็นหนูทดลองนับหมื่นคนและเสียชีวิตหลายพันคน

นอกจากนั้นแล้ว ญี่ปุ่นยังตั้งสถานีวิจัยอาวุธชีวภาพอีกหลายแห่ง เช่นในประเทศสิงคโปร์ที่ทำการวิจัยกาฬโรคและส่งให้หน่วยทหารญี่ปุ่นในประเทศไทยด้วย กองทัพญี่ปุ่นใช้อาวุธชีวภาพในการทำสงครามกับจีนและไต้หวันระหว่างปี ค.ศ. 1940 - 1944 เชื้อโรคที่ญี่ปุ่นเคยวิจัยได้แก่โรคแอนแทรกซ์ อหิวาตกโรค ไข้หวัดใหญ่ กาฬโรค ไข้รากสาดใหญ่ ไข้รากสาดน้อย ไข้ทรพิษ และวัณโรค⁵

ประเทศอังกฤษเป็นอีกประเทศหนึ่งในสมัยสงครามโลกครั้งที่สองที่มีโครงการพัฒนาอาวุธชีวภาพ อันเนื่องมาจากประเทศอังกฤษสืบรู้ว่าฝ่ายอักษะที่นำโดยเยอรมันและญี่ปุ่นกำลังพัฒนาอาวุธชีวภาพ รัฐบาลอังกฤษเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาอาวุธชีวภาพเพื่อตอบโต้ฝ่ายอักษะเช่นกัน จึงได้ตั้งสถานทดลองอาวุธชีวภาพที่เกาะ Guinard เชื้อที่ใช้ทดลองคือเชื้อแบคทีเรียบาซิลลัส แอนทราซิส ที่ก่อให้เกิดโรคแอนแทรกซ์ แต่ไม่มีการนำมาใช้ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองแต่ประการใด หลังจากโครงการทดลองได้ถูกยุติลง พบว่ายังมีสปอร์ของแบคทีเรียบาซิลลัส แอนทราซิส ปนเปื้อนอยู่ในผิวดินของเกาะ Guinard อยู่อีกหลายปี

หลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง และมีการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ เพื่อเป็นเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และเพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความ

⁵ พ.อ. ม.จ. เฉลิมศึก ยุคล, "การใช้จุลินทรีย์เป็นอาวุธชีวภาพและแนวทางการป้องกัน," เอกสารในการสัมมนาเรื่อง การป้องกันภัยคุกคามจากอาวุธชีวภาพและอาวุธเคมี เสนอที่โรงแรมเซ็นจูรี่พาร์ค 28 พฤศจิกายน 2545.

มั่นคงระหว่างประเทศ⁶ ซึ่งความพยายามหนึ่งในการอ้างไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ คือการเรียกร้องให้มีการกำจัดอาวุธทำลายล้างสูง (Weapons of Mass Destruction – WMD) อันหมายถึงอาวุธนิวเคลียร์ อาวุธเคมี หรืออาวุธชีวภาพ การเจรจาดำเนินการมาจนถึงในปี ค.ศ. 1972 อนุสัญญาห้ามอาวุธชีวภาพได้เปิดให้มีการลงนามและให้สัตยาบัน อนุสัญญานี้เริ่มมีผลใช้บังคับในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1975

ถึงแม้ว่าอนุสัญญาห้ามอาวุธชีวภาพจะมีผลใช้บังคับแล้วก็ตามที แต่ก็ยังมีหลายประเทศ ลักลอบทำการวิจัย พัฒนาและผลิตอาวุธชีวภาพอย่างลับๆ แม้ว่าจะเข้าร่วมเป็นภาคีของ อนุสัญญาห้ามอาวุธชีวภาพก็ตามที อย่างเช่นในกรณีของการที่ประเทศสหรัฐอเมริกากล่าวหาว่า ประเทศสหภาพโซเวียตลักลอบผลิตอาวุธชีวภาพในปี ค.ศ. 1980 จากเหตุการณ์ที่เมือง Sverdlovsk ในสหภาพโซเวียต ที่มีการรั่วไหลของสปอร์เชื้อแอนแทรกซ์ ทำให้มีผู้เสียชีวิตจากโรค แอนแทรกซ์เป็นจำนวนมาก รัฐบาลสหภาพโซเวียตออกมาปฏิเสธข้อกล่าวหาของสหรัฐอเมริกา ในทันที โดยอ้างว่าโรคแอนแทรกซ์ที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากการบริโภคเนื้อวัวที่ลักลอบซื้อขายกัน ในตลาดมืด และไม่ยินยอมให้มีการตรวจสอบใดๆ จากภายนอกประเทศ แต่ภายหลังจาก ที่สหภาพ โซเวียตล่มสลายกลายเป็นประเทศรัสเซีย ประธานาธิบดีบอริส เยลซินออกมายอมรับใน ที่สุดว่าในอดีตสหภาพโซเวียตมีโครงการพัฒนาอาวุธชีวภาพจริง และได้ประกาศว่าได้ยกเลิก โครงการอาวุธชีวภาพทั้งหมดแล้วในปี ค.ศ. 1992

ประเทศอิรักเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ต้องสงสัยว่ามีโครงการผลิตและพัฒนาอาวุธชีวภาพที่ ทุกประเทศทั่วโลกเฝ้าจับตามอง เนื่องจากประเทศอิรักแสดงท่าทีคุกคามต่อประเทศเพื่อนบ้าน ดังเช่น การรุกรานและยึดครองประเทศคูเวตในปี 1990 ทั้งๆที่อิรักเพิ่งจะยุติสงครามกับประเทศ อิหร่านมาได้ไม่นานนัก ซึ่งอาจจะเพราะอิรักเชื่อในศักยภาพทางกำลังทหารและกำลังอาวุธของตน โดยในขณะนั้นอิรักมีทหารประจำการมากกว่าประเทศอาหรับอื่น ๆ คือ มีจำนวนทหารประจำการ ประมาณ 1 ล้านคน อีกทั้งยังมีอาวุธเคมีและอาวุธชีวภาพไว้ในความครอบครองอีกด้วย โดยใน สมัยที่อิรักยังทำสงครามกับประเทศอิหร่าน กองทหารอิรักเคยใช้อาวุธเคมีสังหารอิหร่านเสียชีวิต เป็นจำนวนมาก ประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน (Saddam Hussein) ยังเคยประกาศว่าอิรักไม่ จำเป็นต้องมีอาวุธนิวเคลียร์ เพราะอาวุธที่มีอยู่ก็เพียงพอที่จะพิฆาตศัตรูแล้ว

⁶ กฎบัตรสหประชาชาติ ข้อ 1

แต่เหตุการณ์ก็ไม่ได้เป็นไปตามที่ประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน คาดหวัง หลังจากที่อิรักใช้ กองกำลังทหารบุกเข้าไปยึดครองประเทศคูเวต และประกาศผนวกประเทศคูเวตเข้าเป็นจังหวัด หนึ่งของประเทศอิรัก นานาชาติร่วมกันประณามการกระทำของอิรักอย่างรุนแรง และเรียกร้องให้ อิรักถอนกำลังทั้งหมดออกจากประเทศคูเวตและปลดปล่อยคูเวต แต่ได้รับการปฏิเสธจากรัฐบาล อิรัก คณะมนตรีความมั่นคงแห่งองค์การสหประชาชาติมีข้อมติที่ 660 เรียกร้องให้อิรักถอนกำลัง ออกจากประเทศคูเวตโดยทันทีและไม่มีเงื่อนไข⁷ และมีข้อมติที่ 661 ให้มีการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ ต่อประเทศอิรักและคูเวตที่ถูกยึดครอง⁸ ผู้นำในกลุ่มประเทศอาหรับหลายประเทศ ได้พยายาม เกี้ยยกล่อมให้ประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน ถอนกองกำลังทหารออกจากประเทศคูเวต เพื่อ หลีกเลี่ยงสงครามที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ แต่ประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน ก็ยังคงยืน กรานปฏิเสธ

เมื่อความพยายามแก้ปัญหาด้วยวิธีทางการทูตยังคงล้มเหลว ไม่สามารถเกลี้ยกล่อมให้ อิรักถอนกำลังออกจากประเทศคูเวตได้ ในที่สุดคณะมนตรีความมั่นคงได้ออกข้อมติที่ 678 ใน เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1990 ให้อำนาจประเทศสมาชิกแห่งองค์การสหประชาชาติใช้ “ทุกวิธีที่เห็น ว่าจำเป็น” (all necessary means) เพื่อบังคับให้กองกำลังอิรักถอนกำลังออกจากประเทศคูเวต ภายในวันที่ 15 มกราคม ค.ศ. 1991⁹ ในระหว่างนั้นกองกำลังนานาชาติที่นำโดยสหรัฐอเมริกา ได้ เริ่มเตรียมการรบโดยใช้ประเทศซาอุดีอาระเบียเป็นฐานทัพ

การเจรจาระหว่างผู้นำอิรักกับผู้แทนประเทศต่างๆ รวมถึงกับนายฮาเวียร์ เปเรซ เดอ คาบร่า เลขาธิการองค์การสหประชาชาติในขณะนั้น ก็ไม่อาจเปลี่ยนใจประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน ให้ยอมถอนทหารออกจากคูเวตได้ คืบวันที่ 15 มกราคม ผ่านไปอย่างเงียบสงบราวกับว่า มิใช่วันที่สหประชาชาติกำหนดเป็นเส้นตายให้แก่อิรักในการถอนทหารออกจากประเทศคูเวต ไม่เช่นนั้นจะถูกบังคับด้วยกำลัง การโจมตีทางอากาศโดยกองกำลังผสมชาติพันธมิตรได้เริ่มขึ้นใน คืบวันที่ 16 มกราคม ค.ศ. 1991 อันเป็นการเริ่มต้นของปฏิบัติการพายุทะเลทราย (Desert Storm) กองกำลังนานาชาติโจมตีกรุงแบกแดดทางอากาศอย่างหนักหน่วง ในขณะที่กองกำลังทางอากาศ ของอิรักไม่อาจตอบโต้ได้มากนัก เนื่องจากน่านฟ้าอิรักถูกฝ่ายพันธมิตรควบคุมไว้หมด เครื่องบิน

⁷ United Nations Security Council, UN. Doc. S/RES/660 (1990)

⁸ United Nations Security Council, UN. Doc. S/RES/661 (1990)

⁹ United Nations Security Council, UN. Doc. S/RES/678 (1990)

อิรักถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก อิรักจึงหันมาโจมตีประเทศซาอุดีอาระเบีย ที่เป็นที่ตั้งของกองกำลังผสม และกรุงเทลอาวีฟ ประเทศอิสราเอลด้วยซีปนาวูธส์กัต (Scud) เพื่อยั่วให้อิสราเอลเข้าร่วมในสงครามด้วย เพราะถ้าอิสราเอลเข้าร่วมสงครามเมื่อใด ประเทศอาหรับที่สนับสนุนกองกำลังพันธมิตรอยู่จะเปลี่ยนนโยบาย และอาจหันไปโจมตีอิสราเอลซึ่งเป็นศัตรูร่วมของประเทศอาหรับแทน แต่อย่างไรก็ดีสหรัฐอเมริกาขอร้องให้ประเทศอิสราเอลไม่ทำการตอบโต้และรับรองว่าจะชดใช้ค่าเสียหายต่าง ๆ ให้แก่ประเทศอิสราเอล¹⁰ แผนการยั่วของประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน จึงไม่ประสบความสำเร็จ

หลังจากกองกำลังผสมประสบความสำเร็จในการโจมตีทางอากาศทำลายระบบป้องกันต่างๆในประเทศอิรักแล้ว ในคืนวันที่ 23 กุมภาพันธ์ กองกำลังนานาชาติที่นำโดยสหรัฐอเมริกาก็ได้เริ่มการโจมตีภาคพื้นดิน เพื่อทำการขับไล่ทหารอิรักให้ออกจากดินแดนของประเทศคูเวต โดยทำการเคลื่อนพลเข้าไปในอิรักและคูเวตพร้อมกันหลายด้าน กองทหารอิรักได้ล่าถอยและยอมจำนนเป็นจำนวนมาก แต่ก่อนที่จะปล่อยดินแดนคูเวตให้เป็นอิสระ อิรักได้ทำการเผาบน้ำมันดิบ 600 กว่าแห่งในประเทศคูเวต ซึ่งต้องใช้เวลาดับนานนับปี ทำให้เกิดความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงให้กับทรัพยากรน้ำมันของประเทศคูเวต

การโจมตีภาคพื้นดินใช้เวลาเพียง 4 วันเท่านั้น สงครามระหว่างกองกำลังผสมสหประชาชาติกับอิรักก็ยุติลง ประธานาธิบดีจอร์จ บุช ยอมรับการยอมแพ้ของอิรัก และสั่งให้มีการหยุดยิงในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1991 อิรักยอมเพิกถอนการอ้างความครอบครองดินแดนประเทศคูเวต ปล่อยเชลยสงคราม และยอมรับปฏิบัติตามมติของคณะมนตรีความมั่นคงทุกมติ อันเป็นการสิ้นสุดของสงครามอ่าวเปอร์เซีย (Gulf War)

หลังจากที่อิรักยอมแพ้และได้ถอนตัวออกจากประเทศคูเวต คณะมนตรีความมั่นคงแห่งองค์การสหประชาชาติมีมติที่สำคัญ คือมติที่ 687¹¹ ที่มีเนื้อหาสำคัญที่ให้มีการตั้งคณะกรรมการพิเศษตรวจสอบอาวุธ (United Nations Special Commission on Iraq) เพื่อเข้าทำการตรวจและทำลายอาวุธชีวภาพ อาวุธเคมี และซีปนาวูธที่มีพิสัยทำการเกินกว่า 150 กิโลเมตร และเงื่อนไขใน

¹⁰ ชาคริต ชุ่มวัฒนะ, "อิรัก," ใน เอเชียรายปี 1992/2535, วัชรินทร์ ยงศิริและคณะ, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 333.

¹¹ United Nations Security Council, UN. Doc. S/RES/687 (1991)

เรื่องต่าง ๆ เช่นการให้ประเทศอิรักชดใช้ค่าเสียหายให้กับประเทศคูเวตและให้คืนทรัพย์สินที่ยึดไป ขณะเข้ายึดครองประเทศคูเวต เป็นต้น

จากมติที่ 687 ของคณะมนตรีความมั่นคงที่กำหนดให้อิรักต้องเปิดเผยและยินยอมให้มีการทำลายอาวุธต้องห้าม (อาวุธชีวภาพ เคมี ขีปนาวุธที่มีพิสัยไกลกว่า 150 กิโลเมตร) ที่มีอยู่ในครอบครองทั้งหมด ดังนั้นอิรักจำเป็นต้องให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่แก่คณะตรวจสอบอาวุธ (UNSCOM) อย่างเต็มที่ และนายรอล์ฟ อีคิอุส (Rolf Ekeus) หัวหน้าคณะตรวจสอบอาวุธชาวสวีเดน เคยกล่าวถึงเรื่องนี้ว่าสหประชาชาติไม่ควรประกาศรับรองว่าอิรักได้ปฏิบัติตามมติของสหประชาชาติจนกว่าจะมีการทำลายอาวุธทั้งหมดแล้วอย่างจริงจัง¹² คณะมนตรีความมั่นคงยังคงบังคับใช้มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจตามมาตรา 661 ต่อไปจนกว่าการตรวจสอบและทำลายอาวุธต้องห้ามในประเทศอิรักจะเสร็จสิ้นหรือจะยกเลิกต่อเมื่ออิรักปฏิบัติตามพันธกรณีตามมาตราที่ 687 อย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้วเท่านั้น

ในส่วนของอาวุธชีวภาพนั้น อิรักปฏิบัติตามข้อมติ 687 ในส่วนของการเปิดเผยข้อมูลของโครงการอาวุธชีวภาพที่มีอยู่ในวันที่ 18 เมษายน ค.ศ. 1991 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของอิรักชี้แจงต่อสหประชาชาติว่าประเทศอิรักไม่มีอาวุธชีวภาพไว้ในความครอบครองตามที่ถูกกล่าวมา การดำเนินการตรวจสอบและทำลายอาวุธชีวภาพในประเทศอิรักที่ดำเนินการโดย UNSCOM จึงประสบกับปัญหาความยุ่งยากหลายประการอันสืบเนื่องมาจากการที่ประเทศอิรักพยายามปกปิดซ่อนเร้นโครงการอาวุธชีวภาพให้พ้นจากการตรวจสอบของ UNSCOM

ในการทำสงครามระหว่างกองกำลังผสมสหประชาชาติกับประเทศอิรักถึงแม้ว่าประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน เคยประกาศว่าหากเกิดสงครามขึ้น สงครามครั้งนี้จะเป็น “mother of all battles” ก็ตาม แต่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับในสงครามครั้งนี้อิรักไม่ได้นำอาวุธเคมี หรืออาวุธชีวภาพ มาใช้ตอบโต้การรุกคืบของกองกำลังนานาชาติ ทั้งที่ก่อนหน้านี้ในสงครามอิรัก - อิหร่าน กองทหารอิรักเคยใช้อาวุธเคมีโจมตีกองทหารอิหร่านมาแล้วก็ตาม ซึ่งก็อาจจะมาจากคำขู่ของสหรัฐอเมริกาว่าจะตอบโต้อิรักด้วยอาวุธนิวเคลียร์ ถ้าหากอิรักใช้อาวุธนอกแบบ (Non-Conventional Weapons) กับ

¹² ชาคริต ชุ่มวัฒนะ, “อิรัก,” ใน เอเชียรายปี 1992/2535, วัชรินทร์ ยงศิริและคณะ, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 337.

กองกำลังนาซาติ ถึงอย่างไรก็ดีกองกำลังนาซาติที่มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับอาวุธชีวภาพด้วยการฉีดวัคซีนป้องกันให้กับทหารของกองกำลังนาซาติ¹³

1.2 สมมุติฐาน

การควบคุมและทำลายอาวุธชีวภาพในกรณีของประเทศอิรัก แม้ตามกฎหมายระหว่างประเทศจะมีมาตรการในการควบคุมและทำลายอาวุธชีวภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งตามอนุสัญญาว่าด้วยการห้าม พัฒนา ผลิต สะสมอาวุธแบคทีเรีย(ซีวะ)และอาวุธสารพิษและว่าด้วยการทำลายอาวุธเหล่านั้น ค.ศ. 1972 ก็ตามแต่ก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรในทางปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยบทบาทขององค์การสหประชาชาติในการดำเนินการตรวจสอบและทำลายอาวุธชีวภาพในประเทศอิรัก

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาถึงความหมาย ชนิดและผลกระทบจากการใช้อาวุธชีวภาพ
- (2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและทำลายอาวุธชีวภาพ
- (3) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการควบคุมและทำลายอาวุธชีวภาพในกรณีของประเทศอิรักตามกฎหมายระหว่างประเทศ
- (4) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทขององค์การสหประชาชาติในการควบคุมและทำลายอาวุธชีวภาพในประเทศอิรัก
- (5) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการขององค์การสหประชาชาติในการควบคุมและทำลายอาวุธชีวภาพในประเทศอิรัก
- (6) เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการแก้ไขและจัดปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว

¹³ Graham S. Pearson, "The Prohibition of Biological Weapons-Current Activities Future Prospects," International Review of the Red Cross no. 318 (30 June 1997): 269.

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

- (1) วิเคราะห์กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและทำลายอาวุธชีวภาพ
- (2) วิเคราะห์อนุสัญญาว่าด้วยการห้าม พัฒนา ผลิต สะสมอาวุธบักตอรี(ชีวะ)และอาวุธสารพิษและว่าด้วยการทำลายอาวุธเหล่านั้น ค.ศ. 1972
- (3) วิเคราะห์ร่างพิธีสารอนุสัญญาว่าด้วยการห้าม พัฒนา ผลิต สะสมอาวุธบักตอรี(ชีวะ) และอาวุธสารพิษและว่าด้วยการทำลายอาวุธเหล่านั้น
- (4) ศึกษาถึงบทบาทของสหประชาชาติในการตรวจสอบเพื่อควบคุมและทำลายอาวุธชีวภาพในประเทศอิรัก

เนื่องจากข้อจำกัดที่สถานการณ์และการตรวจสอบอาวุธในประเทศอิรักยังคงดำเนินการอยู่ตลอดเวลา ผู้เขียนจึงเน้นศึกษาข้อมูลถึงปี 2003 เท่านั้น

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย

งานวิจัยนี้จะดำเนินการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ในเชิงพรรณนา และวิเคราะห์จากข้อมูลเอกสารต่างๆทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ทำให้ทราบถึงความหมายและชนิดรวมถึงผลกระทบอันเกิดจากการใช้อาวุธชีวภาพ
- (2) ทำให้ทราบถึงขอบเขตและหลักกฎหมายระหว่างประเทศในการควบคุมและทำลายอาวุธชีวภาพ
- (3) ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการควบคุมและทำลายอาวุธชีวภาพในประเทศอิรัก
- (4) ทำให้ทราบถึงแนวทางในการแก้ไขและขจัดปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว